

5. Основы психодиагностики: Практикум / Ред. сост. Л.Д.Столяренко. Изд-е 4-е., доп. и переработ. – Ростов Н/д: изд-во «Феникс», 2003. – 704 с. (Серия «Высшее образование».)

6. Санникова О. П. Адаптивность личности: Монография / О. П. Санникова, О. В. Кузнецова. – Одесса: Издатель Н.П.Черкасов, 2009. – 258с.

7. Столяренко Л. Д. Психология. Учебник для вузов/ Л. Д. Столяренко. – СПб.: Питер, 2008. – 592 с.: ил.

*Кривцова Н.В., Фарик Є.П.
Одеський національний медичний університет
Одеса, Україна*

РОЛЬ ОПТИМІЗМУ В САМОАКТУАЛІЗАЦІИ СТУДЕНТА-МЕДИКА

Актуальність. Криза в суспільстві, нестійкість і непередбачуваність соціальних процесів пред'являють підвищені вимоги до особистості, якій необхідно, з одного боку, відповідати соціальним вимогам, з іншого – як зберігати внутрішню стабільність і рівновагу так і мати можливості самореалізації людини в цих умовах. Великі обсяги інформації і інтенсивність навчання у вищі, зокрема медичних, підвищує чутливість особистості студентів до стресорів, знижує рівень здоров'я людини в цілому. Актуальною стає проблема пошуку ресурсів особистості, зокрема студентів-медиків, що забезпечують можливість її самоактуалізації в цих умовах.

Основна частина. В сучасних психологічних дослідженнях з проблематики адаптації/деадаптації людини відбувається зміщення акценту з досліджень компенсації і психологічного захисту на особистісний розвиток та самоактуалізацію ресурсів. Оптимізм, життєрадісність та позитивне сприйняття себе, інших, людської природи і всесвіту в цілому розглядають як ресурси особистості, що сприяють її стійкості до стресорів (Н.Е. Водоп'янова, М.С. Замишляєва, А.Маслоу, М.Штейн та ін.). Так, за М.С. Замишляєвою оптимізм і песимізм - це стійкі особистісні риси, які не залежать від психологічних особливостей, обумовлених статево рольовою ідентичністю або приналежністю до певної вікової категорії, при чому для кожної особистості характерний певний «резерв» оптимізму і песимізму (тобто диспозиційний оптимізм і песимізм), який актуалізується в різних співвідношеннях в певних ситуаціях (проблемно-специфічний оптимізм / песимізм) [2]. Н.Е. Водоп'янова підкреслює, що позитивне світосприйняття, життєрадісність, конструктивна активність, впевненість в себе в складних умовах і віра в можливість подолання будь-яких труднощів розглядаються в якості важливих умов психосоціального здоров'я [1]. Досліджуючи джерела здоров'я людини та суспільства взагалі, А.Г.Маслоу прийшов до висновку, що це можливо завдяки само актуалізації, при цьому дослідження зрілих осіб, що само актуалізуються довели їх оптимістичне світосприйняття [3].

Нами було проведено аналіз специфіки самоактуалізації особистості студентів-медиків в осіб з різним рівнем оптимізму. В дослідженні прийняли

участь 43 студенті ОНМедУ. Було використано наступні методи: спостереження, бесіда і тестування з використанням валідних і стандартизованих методик: Для діагностики рівня оптимізму було використано шкалу оптимізму і активності (Н.Водопьянова, М.Штейн) [1]. Дослідження специфіки само актуалізації особистості проводилось за допомогою методики САТ (Ю.Е. Алёшин, Л.Я.Гозман, М.В.Загика и М.Н.Кроз в модификации В.А.Сонина) [4] Математична обробка отриманих результатів проводилась за допомогою статистичної програми SPSS 21.64.

Кореляційний аналіз взаємозв'язків між рівнем оптимізму і показниками само актуалізації не виявив статистично значущих. Але порівняння середніх показників рівня само актуалізації особистості в респондентів, що схильні до песимізму і оптимізму показав високий рівень само актуалізації в оптимістичних осіб.

Результати дослідження рівня самоактуалізації особистості студентів-медиків, схильних до оптимізму і песимізму представлено на рис.1.

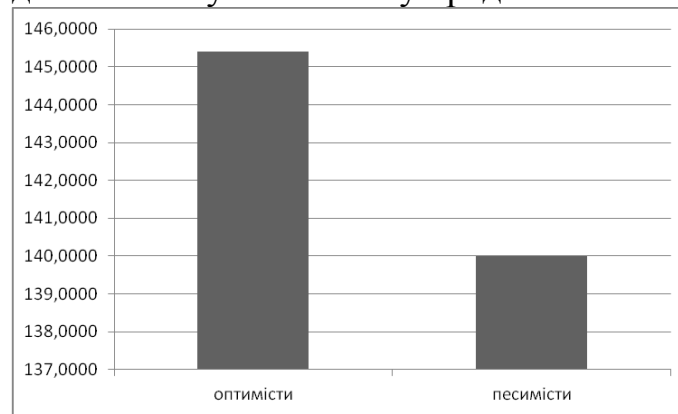

Рис. 1. Рівень самоактуалізації особистості студентів-медиків, схильних до оптимізму і песимізму.

Індивідуально-психологічні особливості особистості студентів-медиків, що самоактуалізується, яки схильні до оптимізму і песимізму представлено на рис.2

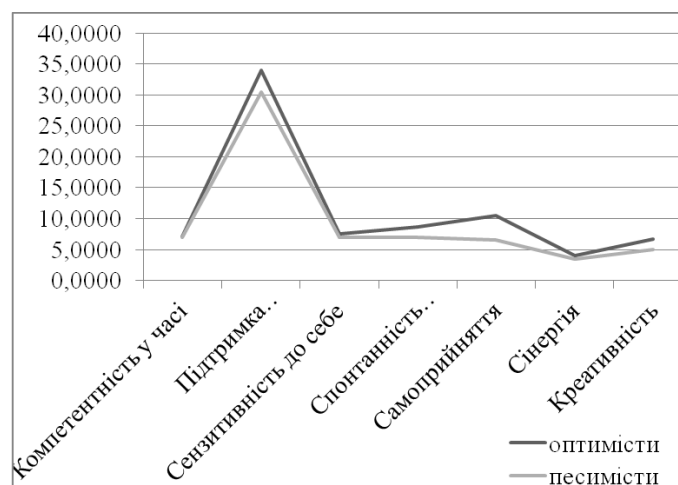

Рис. 2. Індивідуально-психологічні особливості особистості студентів-медиків, що самоактуалізується, яки схильні до оптимізму і песимізму.

Аналіз отриманих результатів емпіричного дослідження не дозволяє розглядати оптимізм в якості джерела само актуалізації особистості студентів-

медиків, але показав, що рівень самоактуалізації вище в осіб, схильних до оптимізму. Оптимістичним студентам медикам більш характерні наступні якості особистості, що самоактуалізується, а саме: вони більш здатні усвідомлювати власні почуття і бажання, приймають себе незалежно від оцінок власних недоліків або переваг, самодостатні, з незалежними цінностями і поведінкою від зовнішнього впливу, здатні бути «тут і зараз», цілісно сприймають власне життя взагалі. Це соціально зрілі інтерналі з розвиненої здатністю до творчості і синергії.

Висновки. Отже проведене дослідження не охоплює всього кола питань стосовно проблеми самоактуалізації та ролі оптимізму в цьому процесі. Але аналіз отриманих результатів дозволяє зробити висновок про те, що оптимізм може розглядатися в якості індикатора зрілості особистості студентів-медиків, що сприяє її само актуалізації. Перспективним напрямком вважаємо дослідження більш широкого кола індивідуально-психологічних особливостей особистості студентів-медиків з оптимістичним світосприйняттям та їх вплив на особистісно-професійну зрілість та можливості самоактуалізації фахівців медичної галузі в цілому.

СПИСОК ПЕРШОДЖЕРЕЛ

1. Водопьянова Н. Е. Психодиагностика стресса/ Н. Е. Водопьянова. – СПб.: Питер, 2009. – 336с.: ил – (Серия «Практикум»)
2. Замышляева М. С. Оптимизм и пессимизм в совладающем поведении в юношеском возрасте: дис..канд психол.н.: 10.00.13./М. С. Замышляева. – Москва, 2006. – 237с.
3. Маслоу Абрахам Гарольд. Дальние пределы человеческой психики/ А. Г. Маслоу: Перев. с англ. А. М. Татлыбаевой/ Научн. ред., вступ. статья и коммент. Н.Н.Акулиной. - СПб.: Евразия, 1999. – 432 с.
4. Сонин В. А. Психодиагностическое познание профессиональной деятельности: Учебн. пособие /В. А.Сонин (автор-составитель). – СПб.: Издательство «Речь», 2004. – 408с.

*Кривцова Н. В., Курандо А. І.
Одеський національний медичний університет
Одеса, Україна*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТІЙКОСТІ ДО КРИЗИ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Актуальність. Стан благополуччя, в якому людина здатна реалізувати свої здібності, може протистояти звичайним життєвим стресам, продуктивно працювати й робити внесок у своє суспільство - саме таким є визначення психічного здоров'я згідно з ВООЗ. Але великі обсяги інформації і інтенсивність навчання у вищі, зокрема медичних, призводить до розвитку синдрому хронічної втоми, зриву механізмів адаптації, підвищують чутливість

Чернега Т.М.

До питання про дослідження проблеми свідомості в контексті психосинергетики..... 249

Часть 2. ТЕЗИСЫ МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ

Агамирья Л.В., Усенко С.Г.

Здоровье молодежи как актуальный вопрос современности..... 260

Арутюнян А.Ю., Гніденко В.С.

Ретроспективний аналіз впливу диссомнії на стан здоров'я на прикладі студентів-медиків..... 261

Вадатурський М.М., Кривцова Н.В.,

Специфіка адаптації особистості студентів-медиків, схильних до оптимізму..... 263

Гаврилюк І.О.

Особливості професійного вигорання у медичних працівників психіатричної клініки..... 265

Гергі М.С.

Синдром емоційного вигорання у лікарів з високим рівнем емпатії..... 267

Гнидая Н., Городня М.

Тайм-менеджмент в жизни студента..... 268

Дзига Л.А., Медянова Е.В.

Индивидуально-психологические предпосылки принятия решения в деятельности врача..... 269

Зарецкая А.В.

Жизнь и творчество Германа Хакена..... 273

Кривцова Н.В.

Оптимізм як ресурс адаптації студентів-медиків..... 275

Кривцова Н.В., Фарик Є.П.

Роль оптимізму в самоактуализации студента-медика..... 278

Кривцова Н. В., Курандо А. І.

Психологічні особливості стійкості до кризи особистості студентів-медиків..... 281

УДК 130.2.029.1:141.7.011(063)
ББК 87.6.+87.25вя431
П 635

*Копирование, сканирование, запись на
электронные носители и тому подобное
издания в целом или любой его части запрещено*

*Рекомендовано к печати решением Ученого совета
Одесского национального медицинского университета
(протокол № 10 от 25 мая 2017 г.)*

Редакционная коллегия:

И. В. Ершова-Бабенко, доктор философских наук, профессор кафедры общегуманитарных дисциплин Международного гуманитарного университета;

В. Б. Ханжи, доктор философских наук, заведующий кафедрой философии и биоэтики Одесского национального медицинского университета;

И. А. Донникова, доктор философских наук, профессор кафедры философии Национального университета «Одесская морская академия»;

А. И. Афанасьев, доктор философских наук, профессор кафедры философии и методологии науки Одесского национального политехнического университета;

О. Е. Гончарова, кандидат технических наук, доцент кафедры автомобильного транспорта Одесского национального политехнического университета.

Ответственный редактор:

В. Б. Ханжи, доктор философских наук, доцент.

Рецензенты:

Л. С. Горбунова, доктор философских наук, доцент, главный научный сотрудник Института высшего образования Национальной академии педагогических наук Украины (г. Киев);

И. Г. Мысык, доктор философских наук, профессор кафедры философии, социологии и менеджмента социокультурной деятельности ГУ «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского» (г. Одесса).

П 635 Постнеклассический дискурс: пути развития философии и методологии науки:

Материалы XIII Международных Пригожинских чтений (14 сентября 2016 г. – 26 января 2017 г. – 2 июня 2017 г., г. Одесса) / Одесск. нац. мед. ун-т и др. ; ред. кол.: докт. филос. наук В. Б. Ханжи (отв. ред.) и др. — Одесса: Печатный дом, 2017. — 304 с. (Труды Одесского отделения Украинского синергетического общества)

ISBN 978-966-389-425-6

В материалах представлено рассмотрение широкого круга вопросов, связанных с наследием И. Пригожина и 100-летием со дня его рождения, а также 15-летием Одесского отделения Украинского синергетического общества. В контексте философской и научной проблематики осуществлено осмысление проблем постнеклассической методологии исследования сложных объектов (психосинергетика, социосинергетика, концептуальное моделирование, когнитивистика, гуманитаристика), методологии исследования объектов темпоральной природы, методологического консенсуса гуманитарного и естественнонаучного знания, медицины и техники, науки и искусства. Издание адресовано как зрелым исследователям: философам и методологам, логикам и математикам, так и молодой генерации ученых: аспирантам, магистрам, интернам и студентам, т. е. всем, кому небезинтересны единство и нелинейное развитие научного знания.

У матеріалах представлено розгляд широкого кола питань, пов'язаних зі спадщиною І. Пригожина та 100-річчям від дня його народження, а також 15-річчям Одеського відділення Українського синергетичного товариства. У контексті філософської та наукової проблематики здійснено осмислення проблем постнекласичної методології дослідження складних об'єктів (психосинергетика, соціосинергетика, концептуальне моделювання, когнітивістика, гуманітаристика), методології дослідження об'єктів темпоральної природи, методологічного консенсусу гуманітарного та природничо-наукового знання, медицини і техніки, науки і мистецтва. Видання адресоване як зрілим дослідникам: філософам і методологам, логікам і математикам, так і молодій генерації вчених: аспірантам, магістрам, інтернам і студентам, тобто всім, кого цікавить єдність і нелінійний розвиток наукового знання.

*Тексты напечатаны в авторской редакции. За точность и достоверность изложенного материала
несут ответственность авторы.*

© Авторы материалов, 2017

Одесское отделение украинского синергетического общества
Кафедра философии и биоэтики
Одесского национального медицинского университета
«Консультационный центр Альфалогия профессора Ершовой-Бабенко И.»
INTERNATIONAL ACADEMY
OF PSYCHOSYNERGETICS AND ALPHALOGY
Кафедра философии и методологии науки
Одесского национального политехнического университета

**ТРУДЫ ОДЕССКОГО ОТДЕЛЕНИЯ
УКРАИНСКОГО СИНЕРГЕТИЧЕСКОГО ОБЩЕСТВА:**

**МАТЕРИАЛЫ XIII МЕЖДУНАРОДНЫХ
ПРИГОЖИНСКИХ ЧТЕНИЙ**
(навстречу 100-летию со дня рождения И. Р. Пригожина)

*Постнеклассический дискурс:
пути развития философии и методологии науки*

14 сентября 2016 г. – 26 января 2017 г. – 2 июня 2017 г.

Выпуск 13

**Одесса
Печатный дом
2017**